

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Mutuâ essentiæ & Attributorum inclusionem formalem explosam, esse verè attributa metaphysica in Deo concluditur, aliisque leuioribus quæstiunculis sit satis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

explicatur, Trinus autem non item, sed confusus, quam per aliud: *Deus est Trinus*, reale aliquid in primo iudicio est: vel ergo reale modo, & expressione attingitur, & iudicatur Deus Trinus, vel secus. Si iudicatur, Philosophus absque reuelatione, eadem claritate, & modo expressionis ex eisdemque mediis naturalibus, quibus euidenter cognoscitur demonstratur, & iudicatur in conclusione Deum unum, cognoscitur & iudicatur Trinum contra Patres, & Theologos omnes. Si non ita iudicatur: ergo praescinditur in eadem entitate Dei Trini, praedicatum Dei, a praedicto Trini; ex parte obiecti: id enim est praescindere ex parte obiecti, cognoscere aliquo modo rei praedicatum, non cognito alio, in quo eadem contradictio, quam in nos, non praescindentes obiciunt, (si vera contradictio esset) aperte in ipsos regeretur; quod argumentum nullatenus emollitur ex eo, quod per primum iudicium, licet totus Deus cognoscatur, & discernatur ab omni non Deo, possitque reddi à sic iudicante ratio Dei Vnius; non tamen discernitur ab omni non Trino, nec possit ratio reddi ab illo Trinitatis, sicut per secundum. Si enim adeo clare Deus, etiam totus secundum praedicatum Trini cognoscitur, & iudicatur per primum iudicium, sicut cognoscitur, & iudicatur Vnus, dubio procul discernitur ab omni non Trino, possetque ratio reddi à sic iudicante Dei Trini, seu Trinitatis, sicut per illud iudicium ab omni non Deo discernitur, possetque Deitatis ratio reddi eo precise, quod Deus Vnus clare cognoscitur per illud in horum sententia: quamquam ad iudicium discernendum opus est iudicio comparatio, ad quod utriusque extremi cognitio, & iudicium est opus; non est autem opus, ut cognoscatur Deus, Vnus Deus, per media naturalia, Vel Trinus ex reuelatione de aliis entibus, quae non sunt Deus, vel alius, quae non sunt Trina cogitare: ne dum iudicare, ut patet. Imò vero facta comparatione Dei, ut Vnius, cogniti per primum iudicium ad entia, quae non sunt Deus, & omne non Trinum, quoquo modo cognitum, non cognoscere dissimilitudinem, quae repleta in Deo cognito ab omni non Trino, in aduersariis, sententia etiam est, praescindere proculdubio est.

10 Proximo absurdo affinia plura ex ablatione obiectuarum praescisionum inferri possunt: ex quibus nonnulla tandem summam percurram. Primo enim errores omnes, qui circa Dei Substantiam in Ecclesia extiterunt, fuisse impossibiles. Nam Arius, v.g. Confubstantialitatem Verbi negans verbis, cum Dei existentiam, Sapientiam, & plura alia vera praedicata Dei recognosceret, Confubstantialitati eius, quam verbis negabat, interior assentiebatur: cum vnum ab alio praescindere non posset in eadem entitate. Imò vero, cum illa externè etiam fateretur, illam externè etiam ferebatur, cum per voces praescisio aequè, atque per conceptus repugnet: quare non haereticus damnandus esset, sed stoliditatis, quod contradictoria fateretur. Secundum aequè clare reuelasset Deus Hebraeis verbis illis. *Ego sum, qui sum*, Trinitatem, ac suam Essentiam, & Deitatem; quod est contra Patres, & Theologos: ut videre est apud Bellarmin. lib. 1. de Christo, Valent. controuers. de Trinit. lib. 5. Valq. 1. par. dist. 108. Ruiz d. 63. Tertium. Haec apud Theologos omnes Sancta, dici non possent. *Deus voluntate vult, non intellectu*. Item *Deus in quantum Vnus causat, non in quantum Trinus: ut Omnipotens, non ut Aeternus*, ac fere omnia, quae per reduplicatiam de Deo dicuntur, dici non possent: cum adhibita reduplicacione alteri praedicato diuino falsitatis argui possent. Etenim idem obiectum est, de quo affirmatur, & negatur praedicatum idem iuxta non praescindentes. Neque Intellectio, & Volitio diuina, actus intelligendi, aut amandi è suo conceptu dicuntur: quia Voluntas, Intellectus, Essentia, Personalitates Dei, quae idem ex parte obiecti, etiam obiectiuè, apud non praescindentes sunt, tales è suo conceptu non sunt. Quod ex vna, vel alia formalitate de Deo dicitur, aut inquiritur an Deo conueniat, ridicule, & nugatorie inquireretur. Item & haec quae serio à Theologis examinantur, in quo Essentia Dei consistat: An detur in Deo Intellectus, & Voluntas per modum actus primi? An Omnipotentia consistat in actuali Dei Intellectione, & volitione? An Attributa sint proprietates metaphysicae Dei? Imò an sint Attributa diuina in Deo, & similia in-

numera. Si enim idem ex parte obiecti, etiam obiectiuè, cuncta diuina sunt; plerumque horum, & similia idem sunt, ac querere an Petrus sit Petrus? Plura etiam de subiecto non supponente sunt, vel in terminis implicent, vel in ipsa quaestione propositione habent conceptam solutionem.

CERTAMEN IV.

Mutua Essentiae, & Attributorum inclusionem formalem explosa, esse verè Attributa metaphysica in Deo concluditur, aliisque leuioribus quaestiuiculis fit satis.

1 **E**X dictis contra non praescindentes certam. 3. Satis mutua formalis inclusio Essentiae, & Attributorum reiciebatur. Si enim diuinum quodvis praedicatum caetera formaliter includit. Vnum quidem, atque idem, non plura, & diuersa, ex parte obiecti concipimus, cum de vno, vel omnibus Dei praedicatis, & formalitatibus, siue tanquam de subiectis, siue tanquam de praedicatis cogitamus. Quare argumenta omnia contra non praescindentes ex parte obiecti facta, aequè valide contra hanc mutua inclusionem decernant: quare eis rependunt, & contra eam applicandis abstinere. Similiter abstinere aliis argumentis, quae contra similem mutua inclusionem Essentiae, & Personalitatum dedi citata controuerſi. 8. de Trinit. quaest. 4. praefertim duarum repugnantiarum, quas certam. 1. num. 3. & 4. in simili eorum sententia deprehendi. Alteram, in ipsis terminis, & vocibus, quibus ea sententia proponitur. Alteram, quam nuper expendi, in consequentia manifestae Doctorum, quibus hoc certamine pugno. Cum enim hi ex praescindentes obiectiuè Essentiam ab Attributis, & e contra sint, hanc opinionem negare implicatione, & contradictione manifesta coguntur: cum vnicum solum obiectum, etiam non solum realiter, & physice idem, sed idem & vnicum obiectiuè etiam, & intentionaliter in his omnibus ex mutua eorum in aliis inclusione fateri teneantur, ut modo dicebam: id quod, nec sententiae huius Antesignanum Soarium nostrum latuit, ut notabam certam. 1. num. 5. siquidem 1. de Essentia, & Attributis cap. 13. citato ad Nominalium sententiam planè se recepit num. 8. respondens: nihil in re concepta, etiam ex parte obiecti, includi in vno, quod non includatur in alio: solumque ex nostro modo diuerso concipiendi dici per rationem distinguere; quae est aperta non praescindendum sententia.

2. Ex Partibus ea omnia, quae dedimus certam. 3. n. 2. mutuam hanc Essentiae, & Attributorum inclusionem excludunt; Primum, dum synonyma diuina nomina negant, forent autem synonyma ex mutua hac inclusionem, cum nullum non significaret, quod aliud. Secundo: quod diuina nomina attributalia non significant Essentiam siue substantiam Dei. Tertiò quod significant ea, quae sunt circa naturam, siue in natura, atque, ut eius accidentia; Quarto, quod aliud, & aliud significant Dei nomina, & significatorum per illa diuersae definitiones sint; Quintò Basilij irrisorem subeunt: nam Sapientiam, & caetera attributalia nomina significant Substantiam aequè, atque nomen Substantia, descendunt; Sextò, distinctio rationis Essentiae, & Attributorum, quae verè rationis distinctio sit, à Patribus altera, & Theologis, hac mutua inclusionem aboletur, ut constat ex discusso facto n. 5. Septimò Athanas. Basil. Chryſ. & alij apud Ruiz citatum, ut aliquod etiam ex communibus praedicatis de Deo affirmant, vel negent, reduplicatiuis vnum supra vnum, vel aliud praedicatum diuinum cadentibus: quae sine mutua praedicatarum diuinorum exclusionem obiectiuè, fieri concipi quae non possunt; Octauò. Patres plures aiunt, apud eundem Ruiz, & citatos pro nostra sententia Doctores, plura esse diuina in Deo, etiam communia; & tamen ea omnia esse vnum, ut ex Bernardo, & aliis recitabamus d. 2.

d.2. qu.1. & 3. quibus in his, quæ in Deo sunt, plura distincta per rationem, & metaphysice inter se dari, quæ tamen res ipsa idem sunt, aperte docent: quod cum mutua hæc diuinorum prædicatorum communium inclusione cernitur minime potest. Nono denique, Patres, & Theologi de Dei prædicatis communibus, in numero loquuntur plurali: quod, si ea inter sese distincta conciperent, minime efficere possent, ut modo dicebam. Quare mutua hæc Attributorum, & Essentia inclusio omnino Patribus aduersa censenda est: nostra verò asserta exclusio eorum inuicem, omnino eisdem Patribus semper, & constanter amica, & familiaris.

3. A ratione verò præter argumenta data cert.2. contra non præcidentes obiectiue pro necessaria obiectiua prædicatione adæquata Essentia à Personalitatibus, & d.8. de Trinit. quæst.4. (ex qua eadem in prædicatis communibus futura conueniunt, ut certam. illo secundo num.1. obseruabamus, ac proinde & mutua hanc inclusionem impugnat) alia subiungam, quæ dedi in simili, eadem disp.8. de Trinit. quæstione 3. numero 2. Primum enim clarius, distinctiusque cognoscitur entitas diuina conceptibus respondentibus pluribus, vel omnibus vocibus prædicatorum diuinorum, quam conceptu unico respondente nomini vni diuino. At maior claritas stare nequit in repetitione, & multiplicatione eiusdem conceptus obiectiui æque obiecti eodem; ergo stat in eo, quod vnoquoque conceptu explicatiùs, & per partes metaphysicas obiectiui Deus proponitur, quod argumentum etiam non præcidentes impugnat: Neutris autem patet recursum ad diuersa extrinseca connotata. Pone enim conceptus plures esse de prædicatis pluribus communibus diuinis, quæ extrinsecum connotatum, nec habent, nec sonant. Secundo: Hæc propositio *Essentia diuina est Essentia diuina*, diuersa, faciliusque est ad assensum, quam hæc. *Essentia diuina est Sapientia*, vel *Bonitas*: Atqui, nisi diuersum quid Sapientia ab Essentia, ac etiam Bonitas ex parte obiecti forent, vna ab altera, nec differrent, nec assensum haberent faciliorem. Tercio: Nihil quid diuersum essent Essentia, & Attributa omnia, locus comparationi inter ipsa, quoad prioritatem, posteritatem, & perfectionem, & alia esse non possent, neque quæstioni: equis enim, non velans, in his Essentiam cum Essentia, aut de eisdem comparationibus inquirat? Quarto: Sapientia de Essentia, vel vno Attributo agimus aliorum profus immemores, ut patet ex d.2. & constat rursus ex d.4. & 9. ubi de Attributis singulariter agitur. Quinto: Attributa diuina, vnumquodque diuersum habet propriam definitionem, & demonstrationem ab alio quouis, & ab Essentia: quod autem idem ex parte obiecti formalitatis est, atque in alio mutuo includitur, eadem definitione clauditur, eademque demonstratione, & discursu probatur cum illo. Sexto: vsus reduplicatarum in diuinis prædicatis communibus, de Deo agentibus frequens, ineptus hac mutua inclusionem redditur. Septimo: nomina tot Dei synonyma non sunt, ac proinde eorum significata ex æquo sunt, sicut & nomina diuersa. Octauo: in creatis, pluribus conceptibus etiam obiectiui (in horum præcipientium, cum quibus agimus sententia) eoque pluribus, quod creatum perfectius est, res constent: ergo potiori iure in Deo infinite perfectiore, omniumque summè perfectio, & perfectissimum.

4. Contra duplicem conclusionem vtriusque certaminis proximi arguit. Dei prædicata nequeunt distingui distinctione rationis ratiocinata, seu cum fundamento in re: atqui ea solum, quæ ita distinguuntur diuersa ex parte obiecti sunt: ergo prædicata diuina non distinguuntur, ac feceruntur vere vicissim alterum ab altero obiectiue, per rationem; Maior probatur: quia ea solum prædicata res ipsa eadem distinguuntur cum fundamento in re per rationem, quæ in ordine ad diuersa connotata extrinseca concipiuntur: ut patet in animali, & rationali hominibus, & similibus: atqui pleræque, & plura prædicata diuina non habent, nec concipiuntur in ordine ad extrinseca connotata: ergo nec distinguuntur per rationem cum fundamento in re. Si autem de pluribus id verum sit, de reliquis etiam erit. Nam in illis eadem argumenta probant, distinguere debere: quare si de illis non

probant, nec de his probant. Respondent negando primam minorem. Ad eius probationem negatur maior, cum Ruiz d.12. de Trinit. sect.4. numer.2. cum Sancto Thoma, Molina, Gillio, & aliis: qui id in diuinis negant. Ego autem vniuersim. Nam neque in creatis, prædicata omnia, quæ ratione ratiocinata, seu cum fundamento in re distincta concipiuntur, in ordine ad diuersa connotata extrinseca concipiuntur: ut patet in prædicato entis, & existentia, quæ in homine sunt, & in aliis bonitatis, veritatis, & similibus eiusdem: quod etiam in diuinis pluribus euenire supra ostendebamus.

5. Sed instabis. Fundamentum in re, quod distinctio rationis ratiocinata requirit, vel debet esse in res ipsa, in qua prædicata distinguenda identificantur, vel in connotatis extrinsecis, in ordine ad quæ distincta rei eiusdem prædicata concipiuntur: atqui in Dei entitate simplicissima nequit esse eius distinctionis fundamentum: ergo erit in extrinsecis connotatis diuersis, in ordine ad quæ eiusmodi prædicata concipiuntur. Minor probatur. Nam res vna, & simplex physice, nedum vniuersa, & simplicissima entitas Dei, potius præbet fundamentum, ut vniuersa, ac simplicissime concipiatur. Negatur tamen minor. Ad eius probationem, nego rem simplicissimam non præbere fundamentum capacitatis (licet non præbeat fundamentum exigentia absolute, ut eius prædicata ratione distinguantur) id quod satis est, ut absolute eius distinctionis fundamentum præbeat. Etenim eo ipso, quod perfectior entitas, & identitas rei est, plura adunare debet, quæ in aliis imperfectioribus entibus sunt dispersa: & si sit perfectissima, & vniuersa, omnia, quæ in omnibus, ut patet in homine, qui, quia sublimitatibus, & corporeis perfectior, omnia imperfectiorum bona, & prædicata in se adunat, capaxque proinde est, & fundamentum præbet, ut plura prædicata in ipso distinguamus, qui præ intellectus nostri, & modi cognoscendi tenuitate, non nisi partitis ex parte obiecti conceptibus illum adæquate cum aliqui claritate pro hoc statu percipere valeamus: quod longe magis à perfectissima Dei entitate exhibetur, cuius infinitus perfectionum cumulus efficit, ne vno abstractiuo, & per species alienas habito conceptu, à nostra imbecillitate simul, semelque capiatur.

6. Obiectioni de Dei Simplicitate aduersariis vtriusque fecimus facis, atque authoritatibus pro mutuo includentibus. Argumento de contradictoriis, pro non præcipientibus occurrimus in dialect. controuers. illudque regessimus contra ipsos cert.3. & 4. quare nihil hic de eo dicendum. Pauca autem de alia quæstione: an Attributa ab Essentia tanquam res à re, an tanquam modi à re per rationem distinguantur: Ex dictis enim d.8. de Trinit. quæst.3. certam.2. num.5. constat, ne Personalitates quidem tanquam modos à re, sed tanquam res à re distingui, & Patrum eos modos appellantium sensus. Unde potiori iure Attributa ut res à re ab Essentia distinguuntur per rationem, idque probat argumentum quartum num.3. Neque modus obiectiui esse alterius obiecti potest, qui potest sine illo, ut ibi dicitur menti obiecti, & cogitati, quare & obiectiue esse sine illo: sicut, nec quod sine alio physice esse potest, illius modus physicus dicendus est. Quod autem Attributa actus metaphysici Essentia sint, & dicantur (ex quo Murciani Recentiores modos Essentia esse per rationem nostram defendunt) nullus est ponderis. Nam quicumque effectus, non modalis etiam, actus suæ potentia directæ à Philosophis dicitur. Denique omittenda à nobis illa quæstio est, An respectu videndum clare Deum, diuersum quid ab Essentia, Attributa ex parte obiecti sint? Ac proinde an sint vera Attributa metaphysica respectu illorum? Vtræque enim quæstio eadem cum illa est. An clara visione possint obiectiue, physice eiusdem formalitates præcipienti? In qua respondimus affirmatiue, citatis d.8. de

Trinit. quæst.3. certam.2. num.3. ac sapientis controuersias de Incarnat. de Logica, & Metaphysica.
